

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
WDRAŻANIA NORWESKIEGO MECHANIZMU FINANSOWEGO 2004-
2009 USTANOWIONEGO ZGODNIE Z UMOWĄ Z DNIA 14.10.2003
POMIĘDZY KRÓLESTWEM NORWEGII A WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ
O NORWESKIM MECHANIZMIE FINANSOWYM NA OKRES 2004-2009**

pomiędzy

KRÓLESTWEM NORWEGII,

zwanym dalej „Norwegią”

a

RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ,

zwaną dalej „Państwem-Beneficjentem”

zwanymi dalej łącznie „Stronami”,

ZWAŻYWSZY, że Umowa z dnia 14 października 2003 dotycząca udziału Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej w Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwana dalej „Umową o rozszerzeniu EOG”) ma zastosowanie od 1 maja 2004 r.;

ZWAŻYWSZY, że Umowa z dnia 14 października 2003 pomiędzy Królestwem Norwegii i Wspólnotą Europejską o Norweskim Mechanizmie Finansowym na okres 2004-2009 (zwana dalej „Umową”), ustanawia mechanizm finansowy, poprzez który Norwegia przyczyniać się będzie do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (zwany dalej „Norweskim Mechanizmem Finansowym”);

ZWAŻYWSZY, że Umowa o rozszerzeniu EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy będą umacniać stosunki pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską, ku obopólnej korzyści ich mieszkańców;

ZWAŻYWSZY, że wzmocniona współpraca pomiędzy Norwegią i Rzeczpospolitą Polską będzie przyczyniać się do zapewnienia stabilnej, spokojnej i dostatniej Europy opartej na dobrym zarządzaniu, instytucjach demokratycznych, przepisach prawa, poszanowaniu praw człowieka i zrównoważonym rozwoju;

ZWAŻYWSZY, że Strony zgodziły się na ustanowienie ram współpracy w celu zapewnienia efektywnego wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG;

ZADECYDOWANO o zawarciu następującego Memorandum of Understanding (zwanego dalej „MoU”):

Artykuł 1

(Cele)

Zgodnie z Artykułem 1 Umowy o Norweskim Mechanizmie Finansowym, Norwegia ustanowiła Norweski Mechanizm Finansowy, którego celem jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W związku z tym Strony niniejszego MoU dołożą starań by wybierać do finansowania takie projekty, które przyczyniają się do osiągnięcia tego celu.

Artykuł 2

(Ramy Prawne)

Niniejsze MoU pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską będzie stosowane w połączeniu i podlegać będzie warunkom określonym w wymienionych poniżej dokumentach,; stanowiących ramy prawne dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

- Umowa z dnia 14 października 2003 pomiędzy Królestwem Norwegii i Wspólnotą Europejską ustanawiająca Norweski Mechanizm Finansowy na okres 2004-2009 (zwana dalej „Umową”),
- Zasady i Procedury wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego (zwane dalej „Zasadami i Procedurami”) wraz z późniejszymi zmianami. Zasady i Procedury zostały przyjęte przez Norwegię zgodnie z Artykułem 8 Umowy o Norweskim Mechanizmie Finansowym,
- Umowy finansowe, które będą zawarte dla każdego projektu pomiędzy Norwegią i Państwem-Beneficjentem.

Artykuł 3

(Ramy Finansowe)

1. Zgodnie z Artykułem 2 Umowy, Norwegia przeznaczy na Norweski Mechanizm Finansowy 567 milionów euro, w rocznych transzach w wysokości 113,4 milionów euro w okresie od 1 maja 2004 do 30 kwietnia 2009 włącznie.
2. Zgodnie z Artykułem 5 Umowy, w okresie, o którym mowa w Paragrafie 1, Rzeczypospolitej Polskiej udostępniona zostanie łączna kwota 277.830.000 euro.
3. Zgodnie z Artykułem 8 Umowy, koszty zarządzania Norweskim Mechanizmem Finansowym pokryte będą z kwoty przedstawionej powyżej. Dalsze związane z tym regulacje zostały określone w Zasadach i Procedurach.
4. Zgodnie z Artykułem 6 Umowy, w celu dokonania realokacji niewyasygnowanych środków na pochodzące z dowolnego Państwa-Beneficjenta przedsięwzięcia o wysokim priorytecie, dokonany zostanie przegląd w listopadzie 2006 r., a następnie w listopadzie 2008 r.

Artykuł 4

(Funkcje i Odpowiedzialności)

1. Norwegia udostępni środki finansowe na projekty kwalifikowane do wsparcia proponowane przez Rzeczpospolitą Polską, zgodne z Norweskim Mechanizmem Finansowym w ramach obszarów priorytetowych wymienionych w Artykule 6 niniejszego MoU.
2. Państwo-Beneficjent zapewni pełne dofinansowanie projektów, które otrzymują wsparcie w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
3. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych będzie zarządzać Norweskim Mechanizmem Finansowym. Decyzje o przyznaniu pomocy finansowej z Norweskiego Mechanizmu finansowego podejmowane będą przez Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych..
4. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych będzie wspierane przez „Biuro Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego” (zwane dalej „BMF”). BMF będzie odpowiedzialne za bieżące działania podejmowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz będzie pełnić rolę punktu kontaktowego.
5. Rzeczpospolita Polska upoważniła Ministerstwo Gospodarki i Pracy, które będzie działać w jej imieniu jako Krajowy Punkt Kontaktowy. Ponosi ono całkowitą odpowiedzialność za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym za kontrolę finansową i audyt. Pełni też rolę punktu kontaktowego. Jego struktura zarządzania przedstawiona jest w Aneksie A.
6. Ministerstwo Gospodarki i Pracy będzie odpowiedzialne za identyfikację, planowanie, wdrażanie i monitorowanie projektów, jak również za wykorzystanie środków dostępnych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, zgodnie z Zasadami i Procedurami. Będzie ono przedstawiać sprawozdania z realizacji tych działań do BMF. Wszelkie nieprawidłowości powinny być niezwłocznie zgłaszane do BMF.
7. Generalną zasadą, stosowaną w zależności od rodzaju projektu, będzie zbieranie projektów na podstawie konkursu otwartego.
8. Ministerstwo Gospodarki i Pracy zapewni, że projektodawcy są w pełni zaangażowani w realizację projektu i posiadają odpowiednie wyposażenie, które zapewni pomyślne wdrożenie projektu.

Artykuł 5

(Roczne Spotkania i Sprawozdania)

1. W celu zapewnienia efektywnego wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Strony ustaliły roczne spotkania pomiędzy Norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Punktem Kontaktowym. Na spotkaniu Punkt Kontaktowy powinien zaprezentować roczny raport, który określa, między innymi:

- postęp dokonany w celu osiągnięcia ogólnych celów Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
 - postęp dokonany w identyfikacji projektów w Państwie-Beneficjencie,
 - sprawozdanie z wdrażania realizowanych projektów w stosunku do ustalonych kryteriów,
 - postęp finansowy odnoszący się do zobowiązań i wydatkowania,
 - obszary interwencji i działania na kolejny rok.
2. Ministerstwo Gospodarki i Pracy będzie organizować spotkania we współpracy z BMF. Na spotkania, w charakterze obserwatorów, mogą być zapraszani przedstawiciele Komisji Wspólnot Europejskich.
 3. Protokół ze spotkania będzie przygotowywany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy.
 4. Pierwsze spotkanie odbędzie się nie później niż jeden rok po wejściu w życie niniejszego MoU.

Artykuł 6

(Obszary Priorytetowe)

1. Zgodnie z Artykułem 3 Umowy, środki finansowe dostępne będą na przedsięwzięcia realizowane w tych samych sektorach, co w przypadku Mechanizmu Finansowego EOG, jednak z pierwszeństwem dla projektów realizowanych w następujących obszarach:
 - Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmocnianie sądownictwa,
 - Środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów oraz dokonywania inwestycji w infrastrukturę i technologię, przy priorytetowym potraktowaniu gospodarki odpadami komunalnymi,
 - Polityka regionalna i działania transgraniczne,
 - Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.
2. Badania naukowe mogą być finansowane, jeżeli ich tematyka dotyczy jednego lub więcej wyżej wymienionych obszarów priorytetowych.

Artykuł 7

(Podstawy Programowe)

1. Z myślą o zapewnieniu efektywnego wykorzystania środków finansowych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz bez uszczerbku dla Artykułu 6, szczególny nacisk należy położyć na obszary interwencji przedstawione w Podstawach Programowych, zawartych w Aneksie B do niniejszego MoU.
2. Aneks B będzie przedmiotem przeglądu podczas rocznych spotkań, o których mowa w Artykule 5.

Artykuł 8

(Określone Typy Pomocy)

1. Zgodnie z Obszarami Priorytetowymi, o których mowa w Artykule 6, oraz z uwzględnieniem obszarów interwencji przedstawionych w Podstawach Programowych, o których mowa w Artykule 7, Strony postanowiły ustanowić, w ramach całkowitej sumy środków, o której mowa w Artykule 3, Określone Typy Pomocy, wymienione w Aneksie C.
2. Strony zawrą Umowy Finansowe, określające warunki każdego zobowiązania finansowego.
3. Aneks C będzie przedmiotem przeglądu podczas rocznych spotkań, o których mowa w Artykule 5.

Artykuł 9

(Kontrola i Dostęp do Informacji)

Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Biuro Audytora Generalnego Norwegii i ich przedstawiciele mają prawo do przeprowadzenia kontroli technicznej lub finansowej, którą uważają za stosowną celem zapewnienia wypełniania warunków planowania, wdrażania i monitorowania projektów, jak również wykorzystania środków. Rzeczpospolita Polska zapewni wszelką konieczną pomoc, informacje i dokumentację.

Artykuł 10

(Koordynacja)

Rzeczpospolita Polska oraz BMF ściśle koordynują wykorzystanie środków finansowych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego z wykorzystaniem środków w ramach Mechanizmu Finansowego EOG. Wszystkie projekty przedkładane do realizacji w ramach mechanizmów będą zgodne z priorytetami krajowymi Rzeczypospolitej Polskiej i z innymi stosownymi uzgodnieniami z Unią Europejską.

Artykuł 11

(Zasady Zarządzania)

1. Wdrażanie niniejszego MoU będzie we wszystkich aspektach zgodne z Zasadami i Procedurami dotyczącymi Norweskiego Mechanizmu Finansowego wraz z późniejszymi zmianami.
2. Strony zobowiązują się stosować najwyższy poziom przejrzystości i odpowiedzialności przy wdrażaniu Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak też stosować cele i zasady dobrego zarządzania, zrównoważonego rozwoju oraz równości szans kobiet i mężczyzn.

Artykuł 12

(Wejście w Życie)

Niniejsze MoU wchodzi w życie z dniem podpisania.

Niniejsze Memorandum of Understanding zostało podpisane w dwóch oryginałach w języku angielskim.

Podpisane w Warszawie dnia 14 października 2004 r.

W imieniu Królestwa Norwegii,

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

*Aneksy do Memorandum of Understanding
wdrażania Norweskiego Mechanizmu
Finansowego 2004-2009*

Aneks A

Polska struktura zarządzania dotycząca wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego

System wdrażania

1. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zarządza Norweskim Mechanizmem Finansowym EOG oraz decyduje o przyznaniu środków finansowych.
2. Biuro Mechanizmu Finansowego (BMF) jest odpowiedzialne za bieżące wdrażanie Norweskiego Mechanizmu Finansowego i pełni rolę punktu kontaktowego.
3. Krajowy Punkt Kontaktowy – Ministerstwo Gospodarki i Pracy pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego. Punkt Kontaktowy ponosi całkowitą odpowiedzialność za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego w Polsce, zgodnie z postanowieniami niniejszego Memorandum of Understanding (MoU) oraz z Zasadami i Procedurami, przyjętymi przez Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych 2 lipca 2004 wraz z późniejszymi zmianami, włącznie z ogólną odpowiedzialnością za wykorzystanie środków, kontrolę finansową oraz audyt. Jego zakres odpowiedzialności obejmuje w szczególności następujące zadania, choć nie jest do nich ograniczony:
 - przyjmowanie projektów od wszystkich instytucji pośredniczących i przekazywanie ich, wraz z uzasadnioną opinią o projekcie, do Biura Mechanizmów Finansowych,
 - zapewnienie prawidłowego zarządzania i wdrażania realizowanych projektów,
 - przewodniczenie Komitetowi Monitorującemu,
 - zapewnienie skuteczności i prawidłowości wykorzystania dostępnych środków finansowych,
 - przygotowanie rocznych raportów z wdrażania, akceptowanych przez Komitet Monitorujący, a następnie przekazywanych do Biura Mechanizmów Finansowych,
 - zapewnienie pełnej i wystarczającej ścieżki audytu we wszystkich zaangażowanych instytucjach,
 - zapewnienie informacji i promocji na temat dostępnych środków finansowych,
 - przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego będą opisane szerzej w Umowach Finansowych zawieranych pomiędzy Norweskim Mechanizmem Finansowym a Państwem-Beneficjentem.

4. Instytucja Pośrednicząca – zadania Instytucji Pośredniczących zostały powierzone ministerstwom odpowiedzialnym za poszczególne obszary priorytetowe (patrz Tabela 1). W ramach ogólnej odpowiedzialności za zarządzanie, jaką ponosi Punkt Kontaktowy, główne zadania Instytucji Pośredniczącej są następujące:
 - ogłaszanie, w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych, o możliwości składania projektów oraz ich przyjmowanie od beneficjentów końcowych,
 - zapewnienie prawidłowości zarządzania projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
 - monitorowanie wdrażania projektów, w szczególności przygotowywanie dla Krajowego Punktu Kontaktowego okresowych raportów na temat wykorzystania środków finansowych,
 - przygotowywanie wniosków o zmiany i przekazywanie ich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
 - wykrywanie nieprawidłowości i raportowanie o nich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
 - informowanie opinii publicznej o projektach wdrażanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego,

- przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

5. Instytucja Pośrednicząca może powierzyć pewne zadania związane z zarządzaniem instytucjom wspomagającym. Instytucja Pośrednicząca oraz instytucja wspomagająca podpiszą umowę prawną o przejęciu przez instytucję wspomagającą niektórych funkcji związanych z zarządzaniem i wdrażaniem. W takich przypadkach Instytucja Pośrednicząca zachowuje swoją ogólną odpowiedzialność i jest całkowicie odpowiedzialna przed Krajowym Punktem Kontaktowym za skuteczność i prawidłowość zarządzania i wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Do zadań instytucji wspomagającej, odpowiedzialnej przed Instytucją Pośredniczącą, będzie w szczególności należeć:

- ogłaszanie o możliwości składania projektów i ich zbieranie od beneficjentów końcowych,
- identyfikowanie projektów kwalifikowanych,
- prowadzenie wstępnej oceny formalnej złożonych wniosków i przekazywanie listy wybranych projektów do Instytucji Pośredniczących,
- monitorowanie wdrażania projektów, w szczególności przygotowywanie okresowych raportów z monitorowania i przekazywanie ich do Instytucji Pośredniczących,
- wykrywanie nieprawidłowości i raportowanie o nich do Instytucji Pośredniczących,
- weryfikacja wykorzystania środków finansowych, włącznie z przeprowadzaniem inspekcji na miejscu,
- zapewnienie, że opinia publiczna jest informowana o projektach wdrażanych w ramach obu Mechanizmów Finansowych,
- przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Tabela 1.

Priorytety	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wspomagająca Instytucję Pośredniczącą
Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania
Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania
Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast	Ministerstwo Kultury	
Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmocnienie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmocnienie wspierających go procesów demokratycznych	Urząd Komitetu Integracji Europejskiej	
Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem	Ministerstwo Zdrowia	
Badania naukowe	Ministerstwo Nauki i Informatyzacji	
Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmocnienie sądownictwa	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Instytucja Wdrażająca Programy Współpracy Przygranicznej PHARE
Środowisk, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów oraz dokonywania inwestycji w infrastrukturę i technologię, przy priorytetowym potraktowaniu gospodarki odpadami komunalnymi	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania

Polityka regionalna i działania transgraniczne	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	Instytucja Wdrażająca Programy Współpracy Przygranicznej PHARE
Pomoc techniczna przy wdrażaniu <i>acquis communautaire</i>	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	

6. Komitet Monitorujący – Ministerstwo Gospodarki i Pracy utworzy jeden Komitet Monitorujący dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG. Komitet ten odpowiada przed Krajowym Punktem Kontaktowym za monitorowanie realizacji projektów w ramach obu Mechanizmów Finansowych. Komitet Monitorujący odpowiada w szczególności za:

- okresowy przegląd postępu realizowanych projektów,
- analizowanie i akceptowanie okresowych raportów z wykorzystania środków finansowych,
- ocenianie efektywności i skuteczności wykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach obu Mechanizmów.

Komitet będzie składać się z przedstawicieli:

- ministerstw zaangażowanych we wdrażanie środków dostępnych w ramach obu Mechanizmów,
- Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn,
- partnerów społecznych i gospodarczych, włącznie z organizacjami pracodawców i pracobiorców,
- organizacji pozarządowych,
- władz regionalnych i lokalnych.

Przewodniczący Komitetu zaprasza, w charakterze obserwatorów, przedstawicieli Biura Mechanizmu Finansowego, oraz, jeśli jest to właściwe, przedstawicieli innych instytucji i organizacji, których obecność może być kluczowa dla efektywnego wdrażania pomocy dostępnej w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

7. Komitet Sterujący – wszystkie Instytucje Pośredniczące muszą utworzyć Komitety Sterujące. Ich zadaniem jest identyfikacja, zbieranie i rekomendowanie do Krajowego Punktu Kontaktowego projektów w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych. Ponadto do zadań Komitetu Sterującego należy wyrażanie opinii i przygotowanie rekomendacji na temat projektów, które są kwalifikowane do wsparcia w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W celu prawidłowej oceny projektów, Komitet Sterujący może tworzyć grupy robocze oraz korzystać z usług indywidualnych ekspertów lub innych instytucji. Komitet Sterujący działać będzie w sposób otwarty i przejrzysty.

Komitet będzie składać się z przedstawicieli:

- Instytucji Pośredniczącej, w zależności od obszarów priorytetowych,
- Instytucji Płatniczej,
- władz regionalnych i lokalnych,
- partnerów społecznych i gospodarczych.

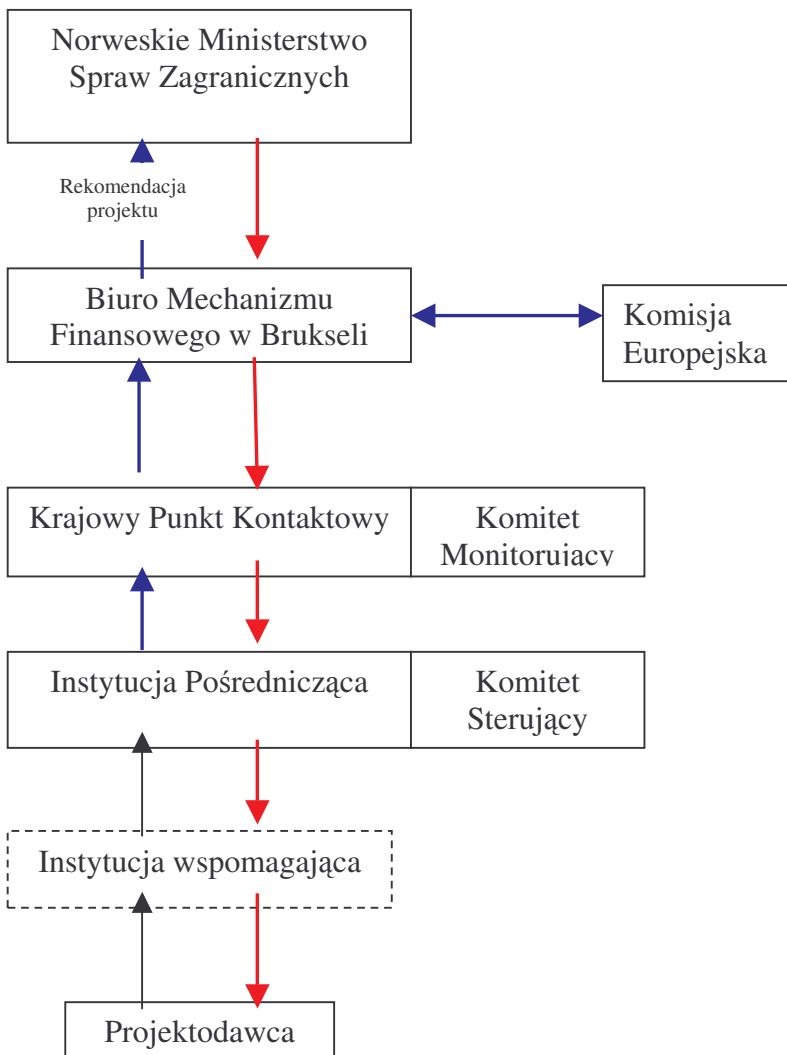
Przewodniczący Komitetu zaprasza, w charakterze obserwatorów, przedstawicieli Krajowego Punktu Kontaktowego, oraz, jeśli jest to właściwe, przedstawicieli innych instytucji i organizacji, których obecność może być kluczowa dla efektywnego wdrażania pomocy dostępnej w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

8. Funkcję Instytucji Płatniczej dla obu Mechanizmów Finansowych pełni Ministerstwo Finansów. Wydatkowanie środków finansowych będzie odbywać się na określone konto bankowe Ministerstwa Finansów. Do zadań Instytucji Płatniczej należy w szczególności:
- zarządzanie kontami, na których znajdują się środki finansowe pochodzące z obu Mechanizmów,
 - poświadczanie do Biura Mechanizmów Finansowych, że deklaracje wydatkowania są sporządzane na podstawie wiarygodnych i sprawdzonych dokumentów,
 - raportowanie na temat przepływów finansowych do Krajowego Punktu Kontaktowego,
 - przygotowywanie i przekazywanie do Biura Mechanizmów Finansowych wniosków o refundację poniesionych wydatków,
 - zapewnienie, że płatności są przekazywane do końcowych beneficjentów tak szybko jak to możliwe i w ramach określonych terminów.

Ponadto Instytucja Płatnicza odpowiada przed Krajowym Punktem Kontaktowym za opracowanie, wdrażanie i utrzymywanie procedur zarządzania finansowego i kontroli. Instytucja Płatnicza będzie także sprawdzać stosowanie tej procedury przez Instytucję Pośredniczącą.

9. Niezależna instytucja – Biuro ds. Międzynarodowych Relacji Skarbowych w Ministerstwie Finansów w Polsce, pełni funkcję Instytucji Audytu. Wykonuje tę funkcję poprzez jednostkę organizacyjną w Ministerstwie Finansów. Do jej głównych zadań należy:
- przeprowadzanie audytu projektów,
 - przygotowanie rocznego planu audytu oraz streszczeń raportów z audytu i przekazywanie ich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
 - porównywanie całkowitej kwoty certyfikowanej do BMF z zapisami poszczególnych wydatków oraz oryginałami potwierdzających je dokumentów przechowywanymi na poszczególnych szczeblach administracyjnych oraz przez beneficjentów końcowych, a także - w przypadku gdy beneficjenci nie są końcowymi odbiorcami środków finansowych – przechowywanymi w instytucjach i firmach wykonujących działania,
 - weryfikacja alokacji i przepływu dostępnych środków w ramach obu Mechanizmów Finansowych oraz środków krajowych,
 - sprawdzanie prawidłowości kwalifikowanych wydatków w oparciu o reprezentatywną próbkę zaakceptowanych działań,
 - zapewnienie sprawnego i właściwego dochodzenia każdego podejrzanego i faktycznego przypadku oszustwa oraz nieprawidłowości i raportowanie o nich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
 - przygotowanie rocznych raportów z audytu dla Krajowego Punktu Kontaktowego.

Schemat wdrażania projektów dla wszystkich obszarów priorytetowych

	Propozycja projektu
	Projekt wybrany na poziomie krajowym
	Zaakceptowany projekt

Procedura wnioskowania

Informacja dotycząca procesu zbierania propozycji projektów będzie ogłaszana w zależności od dostępności środków finansowych oraz projektów. Generalną zasadą, stosowaną w zależności od rodzaju projektu, będzie zbieranie projektów na podstawie konkursu otwartego. Propozycje projektów powinny być przekazywane do Instytucji Pośredniczącej / Instytucji Wspomagającej, która ocenia kompletność wniosku i dokonuje oceny pod względem formalnym. W przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości, wnioski zostaną zwrócone projektodawcom w celu dokonania stosownych poprawek. Wstępnie sprawdzone i ocenione formularze aplikacyjne będą oceniane pod kątem zgodności tematycznej oraz zawartości technicznej przez Komitet Sterujący, który w ramach procedury oceniającej, przyznaje projektom punkty. W wyniku procedury oceniającej przygotowywana jest lista rankingowa kwalifikowanych projektów, uszeregowanych od najwyższej do najniższej punktacji. Lista ta jest przekazywana do Krajowego Punktu Kontaktowego jako rekomendacja propozycji projektów do przekazania do Biura Mechanizmu Finansowego. W oparciu o rekomendacje Komitetu Sterującego Krajowy Punkt Kontaktowy decyduje, które projekty są kwalifikowane do przekazania do Biura Mechanizmu Finansowego, a następnie wraz z opinią, przekazuje je do BMF. Zgodnie z Zasadami i Procedurami, BMF przygotowuje rekomendacje na temat projektów i przekazuje je Norweskiemu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, które podejmuje ostateczną decyzję o przyznaniu współfinansowania dla projektu. Na podstawie pozytywnej decyzji pomiędzy Norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Krajowym Punktem Kontaktowym zawierana będzie Umowa Finansowa.

Aneks B

Podstawy programowe, o których mowa w Artykule 7 Memorandum of Understanding

W ramach obszarów priorytetowych, o których mowa w Artykule 6 MoU, szczególna uwaga zostanie zwrócona na wymienione poniżej Główne Działania.

Norweski Mechanizm Finansowy zmierza do umocnienia dwustronnej współpracy pomiędzy Polską a Norwegią.

ONSZAR PRIORYTETOWY	GŁÓWNE DZIAŁANIA
<p>Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Cel priorytetu Zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w środowisku, poprzez m.in. ochronę powietrza, wód powierzchniowych oraz racjonalną gospodarkę odpadami.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Budowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych sieci ciepłych; - zastąpienie przestarzałych źródeł energii ciepłej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami energii; - prace termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej; - inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. małe elektrownie wodne do 5 Megawatów (MW), wykorzystanie energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych; - budowa, przebudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej; - organizacja selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowanie ich poprzez odzysk.
<p>Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami</p>	<p>Cel priorytetu Promowanie i wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczności.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty z zakresu wzmocnienia instytucjonalnego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszanie energo-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług poprzez poprawę efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych; - wykorzystanie alternatywnych źródeł energii; - wspieranie procesu tworzenia „zielonych” miejsc pracy i „zielonych zamówień”; - działania na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej, poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska (<i>network for environmental learning</i>); - działania zachęcające do ochrony, poprawy i przywracania różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci Natura 2000; - działania na rzecz wsparcia gospodarki leśnej.
<p>Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast</p>	<p>Cel priorytetu Zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk).</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty o minimalnej wartości 1 mln euro z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i

	<p>adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych narodowych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacji historycznych obszarów miejskich; - rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych; - rewitalizacji obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej na cele kulturalne, w szczególności na muzea nowoczesności; - renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii; - budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu; - budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury; - kompleksowych programów konserwacji zabytków ruchomych oraz konserwacji i digitalizacji zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów; - tworzenie systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczenie zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem.
<p>Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmocnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmocnianie wspierających go procesów demokratycznych</p>	<p>Cel priorytetu Wzmocnienie jednostek samorządu terytorialnego poprzez poszerzanie wiedzy i umiejętności przedstawicieli administracji publicznej na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dodatkowo, wzmocnienie instytucjonalne społeczeństwa obywatelskiego poprzez wsparcie działalności sektora pozarządowego, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji zasady równego statusu kobiet i mężczyzn.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie szkoleń zawodowych dla szerokiej grupy pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego; - opracowanie programów szkoleniowych w oparciu o zidentyfikowane zadania administracji samorządowej, w tym działania dotyczące zasad równego statusu kobiet i mężczyzn; - sporządzenie standardów kompetencyjnych w zakresie integracji z UE; - przeprowadzenie szkoleń dla pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego; - wspieranie doradztwa i informacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz sektora pozarządowego; - opracowanie odpowiednich instrumentów edukacyjnych oraz promowanie partnerstw lokalnych; - modernizacja usług administracji centralnej i samorządowej oraz poprawa wydajności i wdrażanie najlepszych praktyk poprzez wykorzystanie najnowszego oprogramowania i technologii informatycznych; - wspieranie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi.
<p>Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem</p>	<p>Cel priorytetu</p>

	<p>Poprawa warunków życia poprzez m.in. programy promocji zdrowia i profilaktyki, poprawę jakości usług w jednostkach ochrony zdrowia oraz zwiększenie dostępności i usprawnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej.</p> <p>Projekty realizowane w ramach tego obszaru priorytetowego powinny w głównej mierze dotyczyć małych miast i terenów wiejskich, gdzie dostępność mieszkańców do usług zdrowotnych a także informacji medycznej jest w znacznym stopniu ograniczona.</p> <p>Przedsięwzięcia w zakresie opieki zdrowotnej i opieki nad dzieckiem winny być zgodne z narodowymi lub regionalnymi strategiami rozwoju ochrony zdrowia.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> – programy promocji zdrowia i profilaktyki; – programy poprawy opieki perinatalnej¹; – programy dotyczące podnoszenia stanu wiedzy o nowoczesnych metodach planowania rodziny i standardów odpowiedzialnego rodzicielstwa; – programy w zakresie terapeutycznych systemów telemedycznych oraz medycznych internetowych systemów edukacyjnych oraz gromadzenia danych; – podnoszenie dostępności i jakości usług medycznych; – programy mające na celu integrację środowisk zagrożonych patologią oraz zapobieganie przestępczości nieletnich (ze szczególnym uwzględnieniem zwalczania patologii społecznych jak. narkomania i alkoholizm); – projekty mające na celu integrację dzieci niepełnosprawnych z pełnosprawnymi; – projekty mające na celu tworzenie ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej.
<p style="text-align: center;">Badania naukowe</p>	<p>Cel priorytetu</p> <p>Wsparcie instytucji wdrażających wiedzę o najlepszych technologiach, które mogą być wykorzystane w ramach obszarów priorytetowych Mechanizmu Finansowego EOG. Cel ten będzie osiągnięty poprzez dystrybucję środków na prowadzenie badań przez jednostki naukowe i zespoły badawcze, jak również wsparcie wymiany w zakresie nauki i technologii pomiędzy Polską i krajami EOG.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <p>Projekty badawcze ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych realizowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG.</p>
<p style="text-align: center;">Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacnianie sądownictwa</p>	<p>Cel priorytetu</p> <p>Zapewnienie odpowiednich standardów zabezpieczenia granicy lądowej, morskiej i powietrznej, zapewnienie wdrożenia przepisów z Schengen oraz wzrost bezpieczeństwa narodowego oraz bezpieczeństwa w obrębie Obszaru Schengen.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie przejść granicznych; - infrastruktura IT zapewniająca dostęp do systemów informacyjnych Schengen, a także VIS i VISION, jak również infrastruktura IT dla jednostek wymiaru

¹ Opieka perinatalna to wszechstronne działanie, obejmujące matkę, płód i noworodka, którego celem jest zapewnianie ciągłej opieki, profilaktyki oraz właściwego postępowania leczniczego w okresie przedkoncepcyjnym, podczas ciąży, porodu i położu.

	<p>sprawiedliwości i administracji celnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura na zewnętrznych granicach UE i sprzęt służący do zwalczania przestępczości transgranicznej, przestępczości zorganizowanej oraz nielegalnej imigracji; - infrastruktura dla Służby Celnej; - infrastruktura migracyjno-azyłowa; - systemy informacyjne służące poprawie pracy jednostek wymiaru sprawiedliwości; - szkolenia dotyczące zasad funkcjonowania obszaru Schengen dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz służb podległych MSWiA; - zwalczanie międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w tym terroryzmu, handlu ludźmi, przemytu, prania pieniędzy, defraudacji i korupcji; - umacnianie współpracy policji i Straży Granicznej, z uwzględnieniem rozwoju infrastruktury komunikacyjnej; - szkolenie w zakresie funkcji prewencyjnej policji i Straży Granicznej, poprzez prace badawcze i poszerzoną współpracę pomiędzy policją i instytucjami akademickimi; - budowanie kompetencji policji, Straży Granicznej i wymiaru sprawiedliwości dla zwiększenia ich efektywności i spójności działań; - budowanie kompetencji związanych z przetwarzaniem wniosków wizowych i azyłowych; - budowanie kompetencji w zakresie przeciwdziałania handlowi kobietami i dziećmi.
<p>Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych</p>	<p>Cel priorytetu Wzmocnienie umiejętności i możliwości działania administracji szczebla centralnego i regionalnego oraz innych jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie prawa UE w zakresie ochrony środowiska.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty służące wzmocnieniu instytucjonalnemu w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usprawnienia wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska, - wsparcia w zakresie budowy zdolności instytucjonalnych administracji odpowiedzialnej za ochronę środowiska, - gromadzenia i upowszechniania informacji, np. o najlepszych dostępnych technikach (zgodnie z Dyrektywą 96/61/EC) i o „czystej produkcji”; - rozwoju systemów zarządzania środowiskowego.
<p>Polityka regionalna i działania transgraniczne</p>	<p>Cel priorytetu Poprawa komunikacji i współpracy transgranicznej mieszkańców i władz Polski z państwami Europejskiego Obszaru Gospodarczego i EFTA, państwami regionu Morza Bałtyckiego, jak również państwami Europy Wschodniej graniczącymi z Polską: Białorusią, Federacją Rosyjską – Obwodem Kaliningradzkim i Ukrainą. Promowanie rozwoju na szczeblu regionalnymi i lokalnym w Polsce.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie i wdrażanie programów współpracy transgranicznej mających na celu poprawę funkcjonowania administracji samorządowej oraz pobudzanie inicjatyw społecznych, inicjatyw służących ochronie zdrowia, oraz rozwoju przedsiębiorczości

	<p>w regionach, transferu wiedzy z regionów lepiej do słabiej rozwiniętych, promowanie rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce; zapewnienie rozwoju systemu komunikacji i wymiany informacji, współpraca w zakresie transgranicznej turystyki ekologicznej w rozwiniętych regionach, szkolenia dla pracowników administracji rządowej i samorządowej w krajach EOG, mające na celu podwyższenie kwalifikacji zawodowych.</p>
<p>Pomoc techniczna przy wdrażaniu acquis communautaire</p>	<p>Cel priorytetu Zapewnienie prawidłowego zarządzania i efektywności wdrażania obu Mechanizmów Finansowych. Rodzaje kwalifikujących się projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informacja i promocja działań realizowanych w ramach EOG, - wsparcie przygotowań do wdrażania, - monitoring, ocena oraz kontrola.

Aneks C

Specyficzne typy pomocy, o których mowa w Artykule 8 Memorandum of Understanding

Zgodnie z Artykułem 2.2.3 Zasad i Procedur, oprócz pojedynczych projektów i programów, mogą być również ustanowione określone typy pomocy (granty blokowe i fundusz kapitału początkowego „*seed money facility*”). Wymienione poniżej typy pomocy będą początkowo przedstawiane do ostatecznego zatwierdzenia zgodnie z procedurami aplikacyjnymi Zasad i Procedur.

1. Fundusz pomocy technicznej

Działania związane z informacją i promocją możliwości wykorzystania środków finansowych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego/Mechanizmu Finansowego EOG, przygotowaniem dokumentacji technicznej oraz tłumaczeniem dokumentów, a także pomoc ekspertów i doradców.

2. Fundusze dla organizacji pozarządowych

Fundusze dla organizacji pozarządowych działających we wszystkich obszarach priorytetowych.

3. Fundusze na stypendia oraz szkolenia

Fundusze na stypendia oraz szkolenia zostaną przygotowane w sektorach: środowiska, kultury, administracji publicznej, zdrowia i opieki nad dzieckiem, Schengen *acquis*/sądownictwa, samorządu terytorialnego oraz administracji regionalnej, jak również w zakresie wymiany studentów pomiędzy Polską i Norwegią, oraz w zakresie wzmocnienia szkoleń językowych w tych dwóch krajach

4. Program naukowy

Program naukowy we wszystkich obszarach priorytetowych realizowanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego

5. Fundusz kapitału początkowego („*Seed money facility*”)

Fundusz kapitału początkowego („*Seed money facility*”) zostanie przygotowany zgodnie z Zasadami i Procedurami Norweskiego Mechanizmu Finansowego.